

Onsdagen den 26 januari

Kl. 10.00

Onsdagen den
26 januari 1972

---

*Ang. användningen
av vägsalt*

§ 1 Justerades protokollet för den 18 innevarande månad.

§ 2 Meddelande ang. utrikes- och handelspolitisk debatt

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag får meddela att en utrikes- och handelspolitisk debatt hålles torsdagen den 23 mars, då sammanträdet planenligt börjar kl. 11.00.

§ 3 Ang. användningen av vägsalt

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Wirténs* (fp) i kammarens protokoll för den 21 januari intagna fråga, nr 28, och anförde:

Herr talman! Herr Wirtén har frågat mig om det pågår några undersökningar om vägsaltets ekologiska effekter och om jag avser att verka för en kraftig minskning av användningen av vägsalt vid snöröjning tills större vetenskap om verkningarna föreligger.

På vägar med stor trafik – normalt mer än 2 000 fordon per dygn – används kemisk halkbekämpning. Det innebär att man påför en liten mängd salt – vanligen ca fem gram natriumklorid per kvadratmeter vägyta – före eller i början av nederbörd på vägen. Man kan därigenom som regel förebygga isbildning på vägen i motsats till vid sandning, som kan utföras först efter det att is bildats och halka uppkommit. Även vid sandning används normalt en liten mängd salt som tillsats bl. a. för att fästa sanden vid isen på vägbanan.

Vid kemisk halkbekämpning rör det sig alltså om små mängder salt räknat per meter väg och vid sandning om ännu mindre. I sammanhanget kan jag nämna att salter har använts för vägändamål sedan omkring år 1930.

I de flesta länder med vinterklimat bedrivs undersökningar om lämpliga kemikalier för halkbekämpning. Undersökningar har också utförts för att utröna eventuella risker för skador såväl på vatten, växter, djur och människor som exempelvis på biologiska bäddar i reningsverk vid användning av sådana ämnen. Som jag tidigare har sagt i riksdagen – också i samband med en fråga om saltbehandling av vägar och gator – har naturvårdsverket dock i yttrande uttalat att förbud eller restriktioner inte är motiverade från naturvårdssynpunkt under förutsättning bl. a. att saltet hanteras med försiktighet. Enligt vad jag inhämtat gör naturvårdsverket samma bedömning i dag.

Med hänsyn härtill och till att en kraftig minskning av användningen

av salt för halkbekämpning på vägarna inte är möjlig utan en allvarlig försämring av trafiksäkerheten är jag inte beredd att förorda en sådan minskning.

Herr WIRTÉN (fp):

Herr talman! Vägsaltet har ju ofta stått i debattens centrum. Slasket och modden på en nysaltad väg har irriterat många bilister, med påföljd att saltets välsignelse som snöröjningsmedel starkt satts i fråga.

Jag vill, herr talman, gärna deklarerat att jag ingalunda är ute för att begära ett stopp för saltningen på vägarna. Jag tror att trots alla invändningar som gjorts under åren har ändå väghållarna räddat åtskilliga liv genom att se till att de mest använda väg- och gatusträckorna med saltets hjälp hållits någorlunda snö- och isfria.

Jag har sålunda inte avsett att ta upp trafiksäkerhetsaspekten utan i stället att få ett auktoritativt besked om det föreligger några risker för skadeverkningar på växt- och djurliv genom vägsaltningen. Det må gälla på kort eller lång sikt.

Det svar som jag nu har fått av kommunikationsministern går i detta avseende i hög grad ut ifrån en skrivelse från statens naturvårdsverk 1969, där den frågan belystes. Under det året inregistrerades ett fyrtiotal fall i olika delar av landet av skador på grundvattentäkter, troligen orsakade av vägsaltning. Naturvårdsverket säger i sammanfattningen av sin skrivelse följande:

”Ehuru skadorna på naturen genom vägsaltning för närvarande synes vara av begränsad omfattning vill naturvårdsverket framhålla angelägenheten av att försiktighet iakttages vid hantering av salt i samband med sådan saltning. Även om saltutspridningen hittills sålunda ej kan anses ha medfört allvarliga skadeverkningar kan det nämligen befaras att en ackumulerad effekt efter lång tid kan ge upphov till olägenheter.” Detta var alltså år 1969.

Det har saltats åtskilligt på vägarna sedan detta skrevs, och jag vill betona att det, trots att kommunikationsministern framhåller att det är fråga om små mängder, dock av enbart statens vägverk sprids ut 70 000 ton vägsalt per säsong. Det är mycket svårt att ange var egentligen gränsen går för skadeverkningarna. Det finns mig veterligt fortfarande inga belägg för att man inte får skadeeffekter på växter och djur. Jag vill därför än en gång hemställa till kommunikationsministern om ett svar på frågan om det finns några forskningsresultat som klargör vägsaltets effekter.

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag får erinra om att anförande i samband med att enkel fråga besvaras inte får överskrida tre minuter.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! I och för sig kan naturligtvis begränsade lokala skadeverkningar av den kemiska halkbekämpningen tänkas uppstå. Det kan exempelvis vid ogynnsamma betingelser gälla påverkan på en brunn som ligger i omedelbar anslutning till en väg. I sådana fall får sakägaren

vända sig till väghållaren med begäran om åtgärder och eventuell ersättning. Om inte sakägaren och väghållaren kan komma överens om eventuella skadeverkningar, åligger det enligt gällande skadeståndsregler domstol att pröva krav på åtgärder och ersättning.

Att skadeverkningar som kan bedömas vara allvarliga ur ekologisk synpunkt skulle kunna uppkomma finns det emellertid, som jag tidigare sade i mitt svar, inte anledning att befara. Jag vill eftersom herr Wirtén citerade ur naturvårdsverkets skrivelse från september 1969 hänvisa till de två rader i samma skrivelse där naturvårdsverket som sammanfattning av sin redogörelse säger följande:

”Naturvårdsverket vill slutligen anföra att verket även fortsättningsvis kommer att följa utvecklingen på detta område.”

Jag tror att vi med detta besked lugnt kan räkna med att alla de instanser som har att bevaka detta också kommer att upprätthålla en sådan skärpt bevakning.

Herr WIRTÉN (fp):

Herr talman! Jag konstaterar att kommunikationsministern fortfarande utgår från naturvårdsverkets inläga i denna fråga. Jag hade hoppats att man kunde få ett klarare löfte om att de biologiska effekterna skulle bli föremål för en mera ingående prövning. Det bedrivs mig veterligt inte någon forskning som mera tar upp de ekologiska effekterna.

Det som här sägs om grundvattentäkterna äger väl sin riktighet, men jag vill påminna om att det vid vissa grundvattentäkter i Stockholmsområdet – Upplands Väsby är väl det mest omtalade exemplet – nu kan inregistreras en uppgång sedan perioden 1968–1969 av salthalten i grundvattnet från 35 milligram per liter till omkring 50. I de ackumulerade effekter som naturvårdsverket varnade för ligger risker som snarast bör beaktas. Att man därför också får i gång forskning på området förefaller mig nödvändigt. Jag vill än en gång hemställa till kommunikationsministern om att han föranstaltar om att sådan forskning kommer i gång så att växtfysiologer direkt får till uppgift att ta reda på var gränserna går för vad växter tål och vilken kvantitet som således kan accepteras när det gäller utspridning av vägsalt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om bistånd till Bangladesh

Herr utrikesministern WICKMAN erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels herr Zachrissons (s) i kammarens protokoll för den 11 januari intagna fråga, nr 5, dels herr Dahléns (fp) i kammarens protokoll för den 18 januari intagna fråga, nr 25, och anförde:

Herr talman! Herr Zachrisson har frågat mig vilket bistånd som planeras från svensk sida till Bangladesh. Vidare har herr Dahléns frågat mig om regeringen är villig att i ökad omfattning använda sig av frivilliga svenska och internationella hjälporgan såsom Röda korset, Rädna barnen, Svenska Lutherhjälpen och Kyrkornas världsråd för att på ett snabbt sätt

nå befolkningen i Bangladesh med hjälpsändningar och vilka belopp regeringen i så fall är villig att i en första omgång ställa till förfogande. Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Behovet av bistånd var redan tidigare stort i detta fattiga och tätbefolkade land. Det senaste årets händelser med allt mänskligt lidande och omfattande skadegörelse på samhällsapparaten har ställt den nya staten inför enorma problem. Omkring 10 miljoner människor flydde till Indien, miljontals människor är hemlösa, transportnätet och produktionsapparaten är svårt skadade.

Omedelbara svenska hjälpinsatser kan för dagen göras genom två kanaler: Förenta nationerna och enskilda svenska organisationer. Regeringen har fattat beslut om ett nytt bidrag på 10 miljoner kronor till FN:s flyktingkommissaries program för stöd åt och repatriering av flyktingarna. Ytterligare 8 miljoner kronor har vidare ställts till förfogande sammanlagt för Röda korset, Rädda barnen och Lutherhjälpen för humanitära hjälpinsatser i Bangladesh och Indien. Härmed har regeringen hittills anslagit sammanlagt 62,5 miljoner kronor för dessa ändamål.

FN:s tidigare hjälpprogram för Östpakistan omorganiseras nu för att kunna göra en väsentlig hjälpinsats i Bangladesh. Regeringen är beredd att stödja detta program med betydande belopp, när det inom kort väntas komma i gång. Som svar på en förfrågan från FN har vi redan lagt ut en beställning på 12 500 ton handelsgödsel, som avses ingå i en kommande svensk insats. Beställningen motsvarar ett belopp på ca 6 miljoner kronor. En vädjan från FN om flygtransport av 150 000 filter till Bangladesh har redan tillmötesgåtts.

Regeringens positiva inställning till mera långsiktiga insatser för återuppbyggnad samt för social och ekonomisk utveckling och utjämning i Bangladesh redovisades av mig i riksdagen redan den 10 december förra året. Det är emellertid i dag för tidigt att gå in på hur ett sådant utvecklingsamarbete kan komma att konkret utformas.

Herr ZACHRISSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaret, dels för den klara principiella deklARATIONEN om att Bangladesh är ett angeläget område för Sverige att stödja, dels för löftet om snabba nya insatser. Skälen för att aktivt stödja Bangladesh har utrikesministern själv utvecklat i svaret.

Landet är nu ett fritt land, som har en demokratisk regering med klart uttalade sociala och ekonomiska utjämningssträvanden på sitt program. Regeringen har ett massivt folkligt stöd, och det ökar ju dess möjlighet att genomföra det återuppbyggnadsprogram som den har engagerat sig i. Men de ekonomiska och materiella förhållandena är mycket prekära. Jag kan nämna kommunikationerna – broar, vägar, hamnar, teleförbindelser osv. – problemen inom sjukvården, med tanke på epidemiriskerna och krigsskadorna, samt jordbruket, främst risskörden, och allt det som hänger samman med behov av redskap. Man har också uttalat behov av konstgödsel. Därför är det utomordentligt bra att det klart deklarerats att Sverige är berett att tillmötesgå också det önskemålet.

Sverige har ett unikt ansvar för Bangladesh. Det forna Östpakistan var

ett av huvudmottagarländerna för svenskt bilateralt bistånd, och i Dacca frågar man redan när svenskarna kommer igen. "Vi räknar med att de löften som tidigare givits Östpakistan står kvar", säger de, "och nu när vi är ett fritt neutralt land borde det vara ännu angelägnare för Sverige att gå in i ett sådant direkt arbete."

Ett flertal gånger har regeringen i Dacca uttryckt särskilda förväntningar i fråga om de små, neutrala staterna i världen, och man säger sig ha en med dem gemensam strävan att stå fri från stormakterna, men för detta krävs naturligtvis snabba insatser från länderna ute i världen och kanske framför allt från de skandinaviska länderna.

Efter deklarationerna i Dacca och med hänsyn till Sveriges tidigare åtaganden i Östpakistan ställs det internationellt sett förväntningar på Sverige för en insats i Bangladesh. Men en förutsättning är naturligtvis att man då kommer i snabba förhandlingar med myndigheterna i Bangladesh. Offentliggörandet i förra veckan om Sveriges avsikt att erkänna Bangladesh var mycket positivt; några hinder kan inte längre resas mot direkta kontakter mellan svenska och bengaliska myndigheter. Men jag skulle naturligtvis vara tacksam om utrikesministern hade möjlighet att deklarera att sådana kontakter om ett direkt återuppbyggnadsstöd från Sverige till Bangladesh nu förbereds.

Herr DAHLÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag skall inte kommentera den del av det som berör herr Zachrissons fråga hur stort det totala svenska biståndet till Bangladesh kommer att bli; den frågan kommer kammaren att få ta ställning till mycket snart, hoppas jag. Vi väcker i dag en motion med förslag att på tilläggsstat bevilja ytterligare 100 miljoner kronor till Bangladesh. Situationen är där sådan att man verkligen behöver göra extraordinära insatser. Liksom herr Zachrisson vill jag bara kort uttrycka förhoppningen att Sverige snart erkänner Bangladesh.

Min fråga gällde en annan del av problemet: hur man snabbt skall komma fram med hjälpen. Det har visat sig att det i alla situationer finns betydande svårigheter att snabbt nå dem som verkligen behöver hjälp, och det är många olika slag av hjälp som man här måste räkna med. Som utrikesministern säger i sitt svar håller FN på att omorganisera en del av sin hjälp, och därför är den kanalen inte så snabbt tillgänglig som man skulle önska.

Det är bakgrunden till min fråga. Jag vet att det finns en rad enskilda organisationer, där Sverige och svenskar är inblandade, som redan är ute i Bangladesh och kan göra betydande insatser. Jag har nämnt Röda korset, Rädda barnen, Lutherhjälpen och Kyrkornas världsråd.

Jag vill fråga utrikesministern om några saker i hans svar. Han säger att Sverige kan lämna bidrag till "enskilda svenska organisationer". Skall det uppfattas som att den hjälp som kan gå via Internationella röda korset inte kan påräkna svenskt stöd? Kan Kyrkornas världsråd, där Sverige också är med, inte räkna med stöd? Skall hjälpen gå enbart genom Svenska röda korset och Svenska Lutherhjälpen? I och för sig är det naturligtvis mycket välkomna möjligheter att öka vårt bistånd, men en

förklaring på den punkten tror jag skulle vara bra.

Sedan observerar jag att den siffra som utrikesministern nämner, 8 miljoner kronor, ligger under de samlade önskemål som förts fram till regeringen från enskilda organisationer. Ett kompletterande svar vore därför välkommet. Är regeringen villig att lämna ytterligare medel, i den mån man kan redovisa planer för att snabbt komma till hjälp i de här områdena just genom dessa organisationer? De befinner sig ju på platsen sedan åtskillig tid.

Herr utrikesministern WICKMAN:

Herr talman! Först ett svar till herr Zachrisson. Jag tror att jag de facto lämnade svaret på herr Zachrissons fråga redan i riksdagsdebatten den 10 december i fjol. Därför kan jag här inskränka mig till att upprepa vad jag då sade, nämligen att det tidigare svenska engagemanget i Östpakistan självfallet kvarstår; jag vill gärna i likhet med herr Zachrisson säga att det kvarstår med en ökad styrka när det gäller medverkan i utvecklingssamarbetet i det nya Bangladesh.

Som framgår också av årets statsverksproposition ingår i den långsiktiga planeringen hos SIDA en fortsatt hjälp till Bangladesh. Det är inte möjligt att i dag vara särskilt konkret på den här punkten, utöver de områden jag redan har nämnt, av den mycket enkla anledningen att nu är det en ny regering i Bangladesh. Det är ju rätt självklart att det är den regeringens planering som vi måste ta hänsyn till, och det är alltså förhandlingar med den regeringen som får bestämma det framtida svenska utvecklingssamarbetet med Bangladesh. Men jag kan försäkra herr Zachrisson att från svensk sida kommer det inte att finnas någon tvekan att så snabbt som de rent administrativa förutsättningarna tillåter gå in i en sådan gemensam planering.

Till herr Dahlén vill jag säga två saker. Det är inte så att vi i och för sig prioriterar svenska hjälporganisationer framför internationella i Bangladesh. Det är bara en fråga om tekniken här. Vår hjälp till de frivilliga organisationerna kanaliseras via de svenska organisationerna till de internationella. Våra bidrag till Internationella röda korset, för att ta ett exempel, går alltså via Svenska röda korset, men det är Internationella röda korset som så att säga fyller den operativa funktionen. Där finns alltså inte någon nationalistisk begränsning.

Sedan tog herr Dahlén upp frågan om det belopp för bidrag till de här organisationerna som jag nämnde, 8 miljoner kronor. Han har rätt i att det belopp som begärdes av organisationerna låg högre. Anledningen till att det beviljade beloppet ligger något under det begärda är helt enkelt att SIDA och även departementet gjorde en granskning, som ledde till att vi i dagsläget tog de projekt som vi ansåg var konkreta och långt framförda, och de motsvarade 8 miljoner. När nya projekt kommer fram – och jag är övertygad om att det kommer sådana – kommer ytterligare medel att ställas till organisationernas förfogande.

Herr ZACHRISSON (s):

Herr talman! Jag vill med glädje konstatera att utrikesministern säger att så snabbt som de administrativa förutsättningarna är skapade skall

man komma in i direkta förhandlingar med de bengaliska myndigheterna. Det har i Dacca lagts fram ett preliminärt, ganska omfattande återuppbyggnadsprogram för de närmaste 18 månaderna, och jag skulle tro att det programmet kan vara en mycket bra utgångspunkt för sådana direkta förhandlingar.

Men det finns ytterligare en omständighet som gör att det är viktigt att man snabbt får i gång de direkta samtalen mellan myndigheterna i Bangladesh och i Sverige, och den är att Bangladesh räknar med att länder som Sverige och de övriga skandinaviska länderna skall kunna bli talesmän för den nya nationen i internationella sammanhang. Precis som vi nu sluter upp i FN väntar man sig att i de olika typer av internationella konsortier, som kan skapas med hjälp av Världsbanken och på annat sätt, skall Sverige tillsammans med andra länder kunna på ett särskilt sätt föra Bangladeshs talan. Jag hoppas fördenskull att alla ansträngningar vidtas för att vi så snabbt som möjligt skall få direkta samtal i gång med regeringen i Dacca.

Herr DAHLÉN (fp):

Herr talman! Det var två värdefulla kompletteringar utrikesministern gjorde i sin kommentar. Det är alltså inte fråga om att prioritera svenska organisationer, utan internationella organisationer skall via sina svenska motsvarigheter få stöd – t. ex. Internationella röda korset och Kyrkornas världsråd. Det tycker jag är mycket bra.

Beträffande beloppet säger utrikesministern att man har gjort en bedömning, och det måste man givetvis alltid göra när det gäller önskemål om att få pengar. Jag skall inte gå in i detaljer här. Men det värdefulla var att det alltså inte behöver vara stopp i fråga om biståndet till dessa organisationer med de belopp som nu har nämnts.

Jag tror att just små enheter, som dessa organisationer ändå blir i förhållande till FN:s insats, har betydande fördelar ibland. De senaste dygnet har jag kollat hur kommunikationerna är ordnade mellan olika hjälpstationer. Det visar sig t. ex. att några av de här organisationerna redan har radiokommunikationer mellan sina olika hjälpdepåer och med myndigheterna i Dacca, kommunikationer som givetvis andra organisationer och även myndigheterna får använda. Detta är mycket värdefullt när det gäller att få samordning och planering av hjälpinsatserna. Jag hoppas alltså att utrikesministerns senaste svar innebär att den svenska hjälpen även via de enskilda organisationerna skall fortsätta. Självfallet kommer inte den hjälpen, om vi ser till summans storlek, att bli det stora resultatet av de svenska insatserna – det måste gå på andra vägar, framför allt genom FN. Jag tror inte vi har några delade meningar på den punkten.

Överläggningen var härmed slutad.

Onsdagen den
26 januari 1972

Ang. det ekonomiska stödet från Världsbanken åt Grekland

Herr utrikesministern WICKMAN erhöll ordet för att besvara fru Erikssons i Stockholm (s) i kammarens protokoll för den 12 januari in-tagna fråga, nr 10, och anförde:

Herr talman! Fru Nancy Eriksson har frågat mig vilket stöd Grekland efter militärkuppen erhållit från Världsbanken och vilken ställning Sverige har tagit till sådan hjälp.

Grekland har efter militärkuppen erhållit fem lån från Världsbanken på sammanlagt 96,3 miljoner dollar. Lånen har i tre fall gått till en grekisk utvecklingsbank. De två övriga lånen har avsett utbildnings- och vattenförsörjningsprojekt.

Vid upprepade tillfällen har man från svensk sida i banken förklarat att man inte såg några skäl för denna långivning. Sålunda meddelade vi t. ex. när det senaste lånet till Grekland i oktober 1971 behandlades i Världsbankens styrelse att vi inte var beredda stödja detta lån. Då emellertid en majoritet i styrelsen kunnat godkänna lånen, har besluten gått emot den svenska uppfattningen.

Det bör understrykas att Grekland fått dessa lån från Världsbanken, som i första hand grundar sin verksamhet på upplåning på den internationella kapitalmarknaden. Bankens verksamhet lämnar för övrigt betydande överskott. Några krediter från Internationella utvecklingsfonden, IDA, har inte utgått. I vad avser världsbanksgruppen kanaliseras svenska biståndsmedel uteslutande genom IDA. Något bistånd från de svenska skattbetalarna har således inte kommit Grekland till del.

Fru ERIKSSON i Stockholm (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för ett svar som var befriande. Det har faktiskt i vårt land spritts den föreställningen att Sverige skulle ha medverkat i långivning till Grekland och att bl. a. pengar från IDA på det viset skulle ha kommit den grekiska diktaturen till hjälp. Det har tagits som ett bevis för att man i de nordiska staterna, som en gång så helhjärtat med stöd från alla partier reagerade mot juntans övertagande av makten, skulle ha ömsat fot. Jag är tacksam för att man även på detta avsnitt i fråga om stöd åt Grekland har visat en riktig hållning.

Situationen i dag är inte förbättrad i Grekland. Där förekommer många arresteringar. Vi väntar nu på en stor rättegång mot frihetskämpar. Det förekommer tortyr. Och USA:s uppslutning kring diktaturen är ju inte något alltför uppbyggligt – vi hörde alldeles nyligen hur frimodigt man ställer sig på diktatorns sida.

Det kan tyckas att det inte betyder någonting om man har en moralisk hållning här. Ser vi ut över Europa i dag finner vi emellertid att där sitter människor i ledningen för olika stater som en gång inte var tålda i sina egna länder men som vi hade förmånen att kunna ge ett stöd och som vi genom vår hållning i alla fall hjälpte att få visa att de var de patrioter som vi visste att de var.

Och vi tror att historien kan upprepas. Grekland kan ännu en gång bli fritt, och jag är tacksam att Sverige i alla sammanhang behåller sin

inställning mot diktaturen så som har skett även i det här fallet.

Jag tackar alltså utrikesministern.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Ang. sammansättningen av de sakkunniga för översyn av det svenska utvecklingsarbetet på längre sikt

Herr utrikesministern WICKMAN erhöll ordet för att besvara herr *Dahléns* (fp) i kammarens protokoll för den 13 januari intagna fråga, nr 14, och anförde:

Herr talman! Herr Dahlén har frågat mig om de sakkunniga för översyn av det svenska utvecklingsarbetet kommer att få parlamentarisk sammansättning.

Någon ställning till utredningens sammansättning har ännu inte tagits. Det förefaller mig emellertid naturligt att parlamentariker ingår bland de sakkunniga.

Herr DAHLÉN (fp):

Herr talman! Jag kan tacka både för att jag fått svar och för innehållet i svaret.

Biståndspolitikerna blir ju alltmer en del av Sveriges ansikte utåt – alltså en del av vår utrikespolitik i vid mening – och därför tror jag det är mycket värdefullt att partierna anstränger sig att utforma även biståndspolitikerna i så stor samhörighet mellan partierna som möjligt. Då är det också naturligt att det blir parlamentarisk representation i denna kommitté, och det är bra att vi nu har fått besked om detta. Det har ju rått en viss tveksamhet tidigare.

I den motion som jag nämnde när jag kommenterade ett föregående svar har vi också framfört våra synpunkter på vad denna kommitté bör syssla med. Vi tog ju också upp en del av dessa frågor redan förra året, så jag skall inte gå in på det. Men det är en alldeles speciell sak som jag vill nämna i det sammanhanget, och det är att de direkta svenska biståndsinsatserna bara berör ett fåtal av u-länderna. Sverige har emellertid – helt bortsett från biståndets vägar – förbindelser med ett stort antal u-länder. Formellt har vi väl förbindelser med de flesta, men vi har ju mera direkta förbindelser med många av dem.

Våra kontaktytor mot den fattiga världen är alltså mycket stora, men dessa förbindelser täcks endast till ringa del genom de särskilda förbindelser som vi har via utvecklingsbiståndet. Jag tycker därför att det, när man ser framåt, är angeläget att veta någonting mer om hur våra förbindelser med de fattiga länderna skall utvecklas. På vad sätt kan vi gagna deras strävanden efter frigörelse från stormakter och från andra rika länder? Vilka förutsättningar finns för att intensifiera våra förbindelser med olika u-länder, oavsett om vi har direkta biståndsförbindelser med dem? Vilka vägar kan handelsförbindelserna väntas gå? Vilka länder är särskilt intressanta ur sjöfarts- och luftfartsförbindelsernas synpunkt?

Man kan möjligen också fråga sig: Vilka kriser kan förutses i de här

Nr 11

Onsdagen den
26 januari 1972

Ang. sammansättningen av de sakkunniga för översyn av det svenska utvecklingsarbetet på längre sikt

samhällena och hur kommer de att påverka våra förbindelser? Vilka problem kan uppstå när vi ändå måste ha mera direkt kontakt med detta stora antal länder?

Min kompletterande fråga till utrikesministern är: Tänker utrikesministern i direktiven till den här utredningen ta upp även dessa problem eller skall vi ha en annan grupp som undersöker dessa — det förmodar jag vi är överens om — mycket viktiga problem?

Herr utrikesministern WICKMAN:

Herr talman! Herr Dahléns inlägg syftade i och för sig längre än den fråga som han tidigare ställt. Och jag har besvarat den frågan på sådant sätt att svaret inte föranleder någon ytterligare diskussion oss emellan.

Herr Dahléns senare och helt nya frågor om direktivens innehåll är det inte möjligt för mig att besvara i detta sammanhang. Direktiven presenteras ju så småningom, och herr Dahlén kommer att i den formen få ett utförligt svar på i varje fall den sista frågan.

Herr DAHLÉN (fp):

Herr talman! Jag hoppas att utrikesministerns senaste inlägg inte skall tolkas så, att han anser att de frågor jag reste i mitt inlägg är oväsentliga, utan endast på det sättet att han nu inte är beredd att kommentera dem. Den senare tolkningen är jag helt villig att acceptera.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Ang. erkännande av Bangladesh

Herr utrikesministern WICKMAN erhöll ordet för att besvara fröken Eliassons (c) i kammarens protokoll för den 18 januari intagna fråga, nr 18, och anförde:

Herr talman! Fröken Eliasson har bett mig att för riksdagen redovisa min principiella uppfattning i frågan om ett erkännande av Bangladesh. Jag vill som svar framhålla att vi i denna sak kommer att följa de principer vi alltid tillämpar när det gäller erkännande av nya stater. Dessa redovisades av min företrädare, Torsten Nilsson, i riksdagens andra kammare den 7 december 1967. De går ut på att den makt som skall erkännas har vunnit ett rimligt mått av självständighet utåt, som någorlunda allmänt godtagits av omvärlden. Vidare krävs en rimlig stabilitet inåt, genom att det finns statliga myndigheter som faktiskt upprätthåller kontroll över ett visst territorium och där utövar suveräna befogenheter. Svenskt erkännande brukar ges när vi dels anser att minimikraven är uppfyllda, dels finner att inga särskilda skäl talar emot erkännande.

Regeringen har som bekant fattat principbeslut att erkänna Bangladesh. Tidpunkten för denna åtgärd är föremål för noggrant övervägande. Vi har kontinuerlig kontakt med ett antal andra regeringar, inklusive de övriga nordiska.

Onsdagen den
26 januari 1972

*Ang. erkännande av
Bangladesh*

Fröken ELIASSON (c):

Herr talman! Det är med odelad sympati som det svenska folket har följt den östbengaliska kampen för frihet och självständighet och bidragit till att söka lindra det akuta hjälpbehov som strömmen av 10 miljoner människor på flykt har givit upphov till. Nu har striderna emellertid upphört. Mujibur Rahman har frigivits och återvänt till Dacca samt övertagit ledningen för Bangladesh. Flyktingarna återvänder i allt större utsträckning till sina hem. Över 3 miljoner uppges redan vara tillbaka i Bangladesh. En ny stat med 75 miljoner människor har alltså kommit till. Förhållandena har stabiliserats. Frigörelsen från Pakistan är ett faktum.

Det har därför väckt en del undran och oro att det dröjt med ett svenskt erkännande av den nya staten. Det är mot bakgrund av denna ovisshet som jag har ställt min fråga och önskat att utrikesministern för riksdagen och inför svenska folket skulle klargöra regeringens syn på erkännandefrågan. Jag noterar med tacksamhet att jag har haft en viss framgång med min fråga, och även om erkännandet dröjer ännu någon tid, förefaller det, är det med glädje jag hälsar deklARATIONERNA under senare tid om att ett svenskt erkännande av Bangladesh i princip är att vänta.

Med stöd av det uttalande som utrikesministern själv har gjort under sitt besök i Österrike, att neutrala länder i en dynamisk internationell utveckling ständigt måste vara beredda att ompröva sin inställning i viktiga frågor, som t. ex. Bangladesh, utgår jag från att ett svenskt erkännande nu bara är en ren tidsfråga. Men, herr utrikesminister, hur lång tid är det fråga om? Tidpunkten för ett erkännande är inte bara en fråga av väsentlig praktisk betydelse för återuppbyggnadsarbetet utan också en fråga av principiell vikt. En utbredd opinion i Sverige väntar sig att ett svenskt erkännande är omedelbart förestående. På hur många stater ytterligare skall vi vänta? Indien, Bhutan, Östtyskland, Bulgarien, Polen, Burma, Mongoliet, Nepal, Jugoslavien, Tjeckoslovakien och – inte minst – Sovjetunionen har alla erkänt Bangladesh. Är det öststaterna som i detta fall en efter en skall visa vägen? På något håll har man kanske fått den uppfattningen att det svenska dröjsmålet skulle bero på en eller annan stormakts inställning. Jag förutsätter emellertid att så inte är fallet. Men som neutralt land borde Sverige ha särskilda förutsättningar att bana väg för ett allmänt erkännande i öst och väst av Bangladesh som en självständig nation.

I och för sig är det gott och väl om ett erkännande kan komma samtidigt från de nordiska länderna. Men samrådet med näraliggande länder och önskvärdheten av ett gemensamt agerande vid samma tidpunkt får inte för neutrala länder bli ett skäl för avvaktan och inaktivitet, som kan leda till att viktiga ställningstaganden skjuts på en kanske oviss framtid.

Herr utrikesministern WICKMAN:

Herr talman! Låt mig först i förbigående tacka fröken Eliasson för att hon här i kammaren åberopat ett citat av något som jag skulle ha sagt i Österrike. Jag har aldrig – vilket var och en som läst detta kunnat förstå – sagt vad som här läggs i min mun, nämligen att neutrala stater skulle

Ondagen den
26 januari 1972

*Ang. erkännande av
Bangladesh*

vara särskilt angelägna att ompröva sina ståndpunkter exempelvis i frågan om Bangladesh. Det har jag aldrig sagt. Jag vet inte varifrån det uttalandet kommer. Därför kan det vara en fördel att nu få tillfälle att dementera det.

Låt mig så övergå till sakfrågan! Det väsentliga är att vi vet att den svenska regeringen — det har också offentliggjorts, vilket i och för sig är unikt — har fattat ett principbeslut i denna fråga; detsamma gäller de övriga nordiska regeringarna. Vi vet också — och det är det ur politisk synpunkt väsentliga i frågan — att en serie andra länder står i begrepp att erkänna Bangladesh. Fröken Eliasson frågar varför vi i detta läge dröjer. Jo, vi dröjer helt enkelt därför att det icke, vare sig ur svensk synpunkt eller — och det skulle jag vilja fästa avgörande vikt vid — ur Bangladeshs synpunkt finns något intresse av en svensk säraktion i ett läge när man vet att ett samordnat erkännande är under förberedelse. Ur Bangladeshs synpunkt är det viktigt att erkännanden inte kommer enbart från den ena sidan, vilket varit fallet hittills — det framgick ju av fröken Eliassons uppräknings. Ett svenskt särerkännande i detta läge skulle ingalunda ändra Bangladeshs relationer. Det som är intressant för Bangladesh är att få sin ställning som — det var också herr Zachrisson inne på — oberoende och överallt accepterad stat markerad. Det sker icke genom ett svenskt erkännande, utan det sker genom ett massivt erkännande från de länder som hittills icke erkänt Bangladesh. Det är av den anledningen som vi — och det är en uppfattning som delas helt av mina nordiska kolleger — bör dröja något. Det är inte alls fråga om något långt dröjsmål. Det är inte möjligt för mig att i dag ange den exakta dagen, men fröken Eliasson kan vara övertygad om att det är fråga om en mycket kort tidrymd innan denna större aktion kommer till stånd.

Fröken ELIASSON (c):

Herr talman! Även om jag kanske hade hoppats att ett svenskt erkännande skulle ha kunnat komma tidigare, är jag — det vill jag gärna säga — djupt tacksam för att det tydligen finns en aktivitet hos den svenska regeringen och för att vi inom en snar framtid kan vänta ett svenskt erkännande. Men man får inte förbise den vikt som ändå måste läggas vid neutrala länders erkännande av nya stater. Som neutralt land har Sverige en särskild ställning och kan i särskild grad bidra till att bana väg för ett mera allmänt erkännande av Bangladesh i såväl öst som väst. Jag menar att man inte alltid får vika för kravet på samordning och därför vänta med att inta en ståndpunkt som kan bidra till att ett återuppbyggnadsarbete kommer i gång i rimlig tid. Vi vet alla att det ändå är av inte oväsentlig betydelse att ett svenskt erkännande kommer till stånd, så att man kan organisera hjälparbetet.

Vad beträffar utrikesministerns uttalande i Österrike om de neutrala staternas särskilda möjligheter har jag helt byggt på pressuppgifter. Men det förefaller ändå som om utrikesministern har den inställningen, att utvecklingen måste följas med all uppmärksamhet och att man mycket snart på folkrättslig grund kan erkänna Bangladesh.

§ 8 Ang. bidrag till kristna och ideella organisationers studieförbund ur anslaget till SIDA:s informationsverksamhet

Nr 11

Onsdagen den
26 januari 1972

*Ang. bidrag till
kristna och ideella
organisationers
studieförbund ur
anslaget till SIDA:s
informationsverk-
samhet*

Herr utrikesministern WICKMAN erhöll ordet för att besvara herr Svenssons i Kungälv (s) i kammarens protokoll för den 20 januari intagna fråga, nr 26, och anförde:

Herr talman! Herr Svensson i Kungälv har frågat mig om jag anser att även studieförbund tillhörande kristna och ideella organisationer skall tilldelas medel ur det anvisade reservationsanslaget till SIDA:s informationsverksamhet.

Behovet av att vinna ett brett folkligt stöd för vår internationella solidaritetspolitik har upprepade gånger understrukits av både regering och riksdag. Informationen kring u-ländernas problem och det svenska utvecklingssamarbetet spelar här en viktig roll.

För budgetåret 1972/73 föreslår regeringen i statsverkspropositionen att 1,9 miljoner kronor anslås för den betydelsefulla del av u-landsinformationen som äger rum i samarbete med enskilda organisationer. Detta innebär nära nog en tredubbling jämfört med innevarande budgetår. Regeringen har i årets statsverksproposition förordat att löntagarorganisationerna och andra folkrörelser därvid får ökat stöd. Genom dessa organisationers betydelse i fråga om opinionsbildning och vuxenutbildning öppnas möjligheter att nå stora grupper av medborgare, som kanske annars inte får del av u-landsinformation.

Inom ramen för det kraftigt ökade anslaget, som fördelas av SIDA, kommer det liksom tidigare att finnas utrymme för stöd också till de kristna och ideella organisationernas och deras studieförbunds informationsverksamhet om u-landsfrågorna.

Herr SVENSSON i Kungälv (s):

Herr talman! Jag ber kort och gott att få tacka utrikesminister Wickman för det här svaret. Min fråga föranleddes av en skrivning i statsverkspropositionen på denna punkt som inte var alldeles klar. På en konferens i riksdagshuset förra måndagen, i vilken de kristna samfunden och några riksdagsledamöter deltog och där även pressen var närvarande, ställdes frågan om det möjligen var på det sättet att det hade skett en ändring från det att SIDA:s petita framlades och statsverkspropositionen presenterades och att svenska kyrkans studieförbund och de frikyrkliga studieförbunden skulle komma att stå utanför. Jag är nu glad för att den misstanken kan avskrivras. Såvitt jag kan finna av svaret gäller anslaget för SIDA:s informationsverksamhet samtliga folkrörelser. I slutet av svaret säger också utrikesministern, att det liksom tidigare kommer att finnas "utrymme för stöd också till de kristna och ideella organisationernas och deras studieförbunds informationsverksamhet om u-landsfrågorna". Jag tror att man med den informationen i denna viktiga fråga kan nå långt ut i det svenska samhället, vilket är angeläget då det utan särskilda åtgärder kanske kan bli svårt att vinna den svenska opinionen för de insatser som vi kommer att göra i framtiden.

Jag ber alltså, herr talman, att få tacka för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

Onsdagen den
26 januari 1972

*Om sysselsättnings-
främjande åtgärder
inom regionen
Avesta—Hedemora*

*Ang. anonymitets-
skydd vid anmälan
om barnmisshandel*

§ 9 Om sysselsättningsfrämjande åtgärder inom regionen Avesta—Hedemora

Herr inrikesministern HOLMQVIST erhöll ordet för att besvara herr Mellqvists (s) i kammarens protokoll för den 18 januari intagna fråga, nr 24, och anförde:

Herr talman! Herr Mellqvist har frågat mig om jag är beredd att — med bortseende från formellt gällande gränser för stödområdet — positivt behandla förslag om lokaliseringstöd till sysselsättningsskapande nyetableringar eller utvidgningar av företag inom regionen Avesta—Hedemora.

Som jag uttalade i propositionen till 1970 års riksdag angående den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten finns det skäl att tillämpa bestämmelserna rörande lokaliseringstödet på ett smidigt sätt särskilt i gränsområdena till det allmänna stödområdet.

I enlighet därmed har regeringen i flera fall beviljat lokaliseringstöd till företag som har etablerat eller utvidgat sin verksamhet inom regionen Avesta—Hedemora. Sedan lokaliseringstödet tillkom har sålunda nio företag fått lokaliseringstöd med sammanlagt inemot 32 miljoner kronor för investeringar inom regionen. Genom stödet har ett betydande antal nya arbetstillfällen tillskapats.

Med hänsyn till utvecklingen inom regionen är regeringen beredd att liksom hittills positivt pröva ansökningar om stöd till företag som kan bidra till att lösa problemen.

Herr MELLQVIST (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka inrikesministern för det synnerligen positiva svar som här har lämnats. Det är ju alldeles riktigt, som i svaret framhålles, att denna region hittills har fått ett stort stöd för strävandena att bereda största möjliga sysselsättning inom regionen. Den brottas faktiskt fortfarande med stora besvärligheter.

Vi tackar för den välvilja som statsmakterna har visat då det gällt att skapa möjligheter att komma till rätta med de mera akuta problemen. Jag hälsar med tillfredsställelse det svar som inrikesministern har lämnat, varav framgår att vi allt fortfarande kan påräkna samma stöd från inrikesministern för de nya projekt som efter hand kan komma fram.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Ang. anonymitetsskydd vid anmälan om barnmisshandel

Herr justitieministern GEIJER erhöll ordet för att besvara herr Romanus' (fp) i kammarens protokoll för den 18 januari intagna fråga, nr 19, till statsrådet fru Odhnoff, och anförde:

Herr talman! Herr Romanus har frågat statsrådet Odhnoff om hon anser det tillfredsställande att frågan om förstärkt anonymitetsskydd för dem som anmäler misstanke om barnmisshandel inte väntas bli löst förrän tidigast år 1975. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Jag vill till en början erinra om att redan nu gällande bestämmelser i sekretesslagen ger barnavårdsnämnd möjlighet att vägra part att ta del av handling som visar vem som har gjort anmälan eller i övrigt lämnat upplysningar i ärende rörande barnavård eller ungdomsvård. En förutsättning för sådan vägran är dock att det föreligger grundad anledning att anta att den anmälde skulle missbruka kännedom om anmälaren eller den som lämnat upplysningarna till skada för denne eller annan person. Det anonymitetsskydd som anmälare nu har är alltså inte ovillkorligt utan beroende av en avvägning mellan å ena sidan intresset av att enskilda utan risk för skada skall kunna lämna upplysningar till barnavårdsnämnd och å andra sidan den från rättssäkerhetssynpunkt viktiga principen om parts rätt till insyn i allt material i ärende hos myndighet.

Vår sekretesslagstiftning ses för närvarande över i offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén. I kommitténs uppdrag ligger att ta upp anmälares anonymitetsskydd till behandling. På kommittén ligger alltså att överväga om ändring behövs i de nuvarande bestämmelserna om bl. a. skydd för anmälare till barnavårdsnämnd och om den intresseavvägning som de nuvarande reglerna ger uttryck för är riktig.

Riksdagen har så sent som den 17 november 1971 haft frågan om skyddet för anmälare till barnavårdsnämnd uppe till behandling. Riksdagen ansåg då att frågan inte bör brytas ut ur det pågående utredningsarbetet. Det finns inte någon anledning att nu frångå denna bedömning. När offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén kommer att vara klar med arbetet i den del som rör bl. a. den aktuella frågan kan inte anges nu.

Herr ROMANUS (fp):

Herr talman! Det är rätt som herr justitieministern säger, att den här frågan diskuterades i höstas. Då betonades också från alla de partier som var representerade i debatten, att det är angeläget med en skyndsam lösning av frågan om förstärkt anonymitetsskydd för den som anmäler misstanke om barnmisshandel.

Sedan dess har det inträffat att utredningens ordförande och sekreterare har uttalat sig i TV. Det framgick av ordförandens uttalande att man inom utredningen betraktar den här frågan som en liten detalj i sitt arbete, och att man över huvud taget inte har behandlat den ännu. Och sekreteraren sade att han inte väntar sig att det här skulle vara klart under 1973–1974 utan senare. Det är bakgrunden till formuleringen av min fråga.

Den utredning som socialstyrelsen har utfört, och som har överlämnats till offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén fick man i uppdrag att göra 1965. Den blev klar våren 1969 och överlämnades till offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén på hösten 1969. I riksdagen behandlade vi frågan 1971. Man fick då alltså en påstötning genom två debatter här. Nu får vi veta, att arbetet inte blir klart förrän tidigast 1975.

Från alla håll har betonats att det är en angelägen reform. Då kan man verkligen fråga sig om det är motiverat, att det skall behöva ta tio år från det den första utredningen tillsattes tills det blir en ändring.

Onsdagen den
26 januari 1972

*Ang. anonymitets-
skydd vid anmälan
om barnmisshandel*

Det är naturligtvis inte fråga om – som en tidning har fått för sig – att man i och för sig skall slå vakt om angivare och om de socialt välanpassade. Vad det gäller är att få ett förstärkt skydd för barnen. Om man inte ger ett bättre anonymitetsskydd än vad vi har i dag, drar sig många människor för att anmäla misstanke om barnmisshandel. Det är ju inte ett ovillkorligt skydd.

Angiveri är naturligtvis ingenting trevligt, men barnmisshandel är ännu otrevligare, och därför måste man allvarligt överväga alla möjligheter att skydda de svaga i samhället. Man måste också ta hänsyn till det rimliga kravet att den som anklagas skall få ta del av utredningsmaterialet och bemöta det. Men, som JO har påpekat, en anmälan är inte betydelselös även om den inte kan ingå i utredningen. Den kan ju sätta i gång en utredning som skapar klarhet.

Det är riktigt att riksdagen i höstas inte ansåg att den här frågan borde särbehandlas. Men nu har ju nya uppgifter tillkommit om vilken tid det här kommer att ta. De tycks ju vara nya även för herr Geijer, eftersom han säger, att det inte kan anges hur det här arbetet kommer att gå. Därför skulle jag vilja ställa den kompletterande frågan, samtidigt som jag tackar för svaret: Vill inte herr Geijer ännu en gång överväga att den här frågan kan få brytas ut och behandlas för sig, och därmed få en snabbare behandling?

Herr justitieministern GEIJER:

Det är två månader sedan riksdagen behandlade frågan, och någon förändring beträffande utredningens arbete har inte inträffat. Det förelåg precis samma situation då som nu. Herr Romanus kunde för två månader sedan ha fått de här informationerna om hur utredningen tänkte sig att dess arbete skulle förlöpa. Jag kan därför inte se att det under dessa två månader har inträffat någon situation som ger anledning till att göra någon ny bedömning i dag.

Herr ROMANUS (fp):

Herr talman! Jag beklagar justitieministerns senaste uttalande. Det är visserligen riktigt, att både jag och andra ledamöter kunde ha vänt oss till utredningen och fått närmare upplysningar. Men faktum är, att det inte framgick av konstitutionsutskottets betänkande i höstas, att det skulle ta ytterligare flera år innan man kunde få en lösning på detta problem. Tvärtom betonades det från alla de partier som då var företrädde i diskussionen – och jag är övertygad om att övriga partier har samma uppfattning – att det är angeläget att det här arbetet bedrivs skyndsamt. Eftersom det inte bestreds av någon, fick man den föreställningen att det här skulle bedrivas skyndsamt. Sedan kom de här uttalandena av ordföranden och sekreteraren, som visar att det kan bli färdigt tidigast 1975. Det upplever i varje fall jag som en förändrad situation. Det är möjligt att den i verkligheten var lika bedrövlig redan i höstas, fast det inte framgick av riksdagsbehandlingen.

Men trots allt, och utan att vilja avkräva justitieministern några ytterligare kommentarer nu, skulle jag ändå vilja framföra en allvarlig vädjan att man överväger att på något sätt inom eller utom denna

utredning påskynda arbetet med frågan om ett förstärkt anonymitets-skydd. Vi har dock under de allra senaste åren fått nya och ohyggliga påminnelser om vad barnmisshandel kan innebära. Säkert skulle väldigt många människor här i landet uppskatta om justitieministern ville ge utredningen en påstötning så att man tänker om.

Jag är medveten om att denna utredning har andra viktiga frågor att syssla med, dataintegritet m. m. Men är det så att kommittén inte kan klara av det här speciella uppdraget snabbt så får man inte vara så låst av att man en gång har lämnat det till den kommittén, att man inte kan bryta ut denna speciella fråga och överlämna den till någon annan för utredning. Det har ju framgått av ett uttalande av utredningens ordförande, att man betraktar frågan om anonymitetsskydd som en detalj i sitt arbete. Då bör det väl vara möjligt att få den frågan särbehandlad och sedan ändå hålla tillräcklig kontakt med offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Det svenska utredningsväsendet är ju berömt för sin grundlighet, men med denna följer ofta att utredningsarbetet blir ganska tidsödande. Jag kan nämna för herr Romanus att vi i departementet strävar efter att fortlöpande hålla kontakt med våra kommittéer för att försöka se till att arbetet ger resultat så fort som möjligt. Det kan ibland vara fråga om att bistå dem med sekreterare m. m., och det avser vi naturligtvis att göra även beträffande denna utredning.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Ang. permission och frigång för den som dömts till internering

Herr justitieministern GEIJER erhöll ordet för att besvara herr Winbergs (m) i kammarens protokoll för den 18 januari intagna fråga, nr 23, och anförde:

Herr talman! Herr Winberg har frågat mig om jag anser att bestämmelserna om internering i behandlingslagen och i de föreskrifter som utfärdats för tillämpningen av denna fungerar tillfredsställande i vad gäller permission och frigång.

Permissionerna och möjligheten att bereda den intagne tillfälle till arbete eller studier utom anstalt under straffverkställigheten utgör värdefulla instrument i behandlingsarbetet inom kriminalvården. Genom permissionerna bereds de intagna tillfälle att upprätthålla de sociala kontakter, främst med familj och nära anhöriga, som i de flesta fall är en förutsättning för deras rehabilitering. Frigångsinstitutet är betydelsefullt i de fall den intagne, i avsaknad av viss typ av utbildning inom kriminalvårdens ram, kan beredas sådan utanför anstalten. Vidare kan den intagne genom möjligheterna till frigång redan under anstaltstiden beredas den anställning eller sysselsättning, som han kommer att inneha efter frigivningen. Härigenom underlättas den ofta besvärliga övergången från anstaltsvård till frivård.

Nr 11

Onsdagen den
26 januari 1972

---

*Ang. permission
och frigång för
den som dömts
till internering*

Onsdagen den
26 januari 1972

*Ang. permission
och frigång för
den som dömts
till internering*

Beslut om permission eller frigång föregås, oavsett påföljdens art, av en noggrann prövning i varje enskilt fall. En grundläggande förutsättning är att fara för missbruk inte får anses föreligga. Vid bedömningen härav tas hänsyn till en rad olika faktorer, såsom brottets art, skötsamheten på anstalt, angelägenheten av att arbetet eller studierna utom anstalt kommer till stånd, eventuell tidigare visad rymningsbenägenhet, uppehållsort och förhållandena under permission eller frigång m. m.

Prövningen av dessa ärenden innebär ofta en svår och ömtålig avvägning mellan olika synpunkter och intressen. Med hänsyn härtill kan det givetvis inte undvikas att bedömningar görs som senare visar sig vara felaktiga.

Jag vill slutligen erinra om att jag för någon månad sedan som svar på en enkel fråga av herr Karl Bengtsson i Varberg framhöll att andra regler måste gälla för dem som har begått grova brott än för övriga intagna och att jag avser att efter avslutat utredningsarbete ta ställning till vilka åtgärder som kan vara motiverade för att undvika missbruk av de förmåner som regelmässigt tillkommer de intagna.

Herr WINBERG (m):

Herr talman! Jag ber först att få tacka justitieministern för svaret på min fråga.

De frihetsberövande påföljderna har ju till uppgift att skydda samhället och dess medlemmar genom att förebygga brott. Men samtidigt vill samhället försöka återanpassa den dömde till ordnade sociala förhållanden. Och här har naturligtvis – det framgår också av justitieministerns svar – permissionsreglerna och frigångsbestämmelserna sin betydelse. Men det är i hög grad en avvägningsfråga hur generösa permissionsreglerna bör vara. Jag är medveten om att det ligger i verksamhetens natur, när det gäller så att säga successiva försök att slussa över en person som har fått ett frihetsstraff till ett normalt liv, att det måste bli misslyckanden och ett antal fall av missbruk.

Men skall frihetsberövandet också ha ett allmänpreventivt syfte finns det nog åtminstone i vissa fall en optimal gräns över vilken man inte kan gå i generositet beträffande permissionsreglerna. Det finns t. ex. fall där utländska förbrytare, narkotikahajar, har dömts i Sverige och med utnyttjande av våra frikostiga permissionsregler passat på att snart försvinna från landet och fortsätta sin brottsliga verksamhet från utlandet. Med nuvarande regler är det fara att till vårt land dras utländska yrkesförbrytare, som finner risken att arbeta här betydligt mindre än i andra länder.

Vidare måste permissionsreglernas användning för de verkligt svåra förbrytarna uppmärksammas. Och det är här jag kommer in på ämnet för min fråga. Jag tar fasta på beskedet från justitieministern i hans svar att särskilda regler måste gälla för dem som har begått grova brott. Det är väl i och för sig riktigt att man också beträffande interneringsklientelet försöker anordna en resocialiserande behandling och att som ett led i denna också möjligheter till permission och frigång finns. Men vid avvägningen bör man också uppmärksamma indikationen för en interneringsdom, nämligen att ett långvarigt frihetsberövande skall vara påkallat

för att förebygga fortsatt allvarlig brottslighet. Det är alltså ett ganska strängt kriterium som skall vara uppfyllt innan en interneringsdom över huvud taget meddelas.

När det gäller de av de internerade vilka begått mycket grova brott och för vilka en lång minsta tid fastställts visar en del fall under senare tid enligt min mening att det är påkallat med större restriktivitet än vad som har iakttagits. Även för detta klicntel skedde ju en uppmjukning genom ändringen år 1971 av bestämmelserna för permission inom kriminalvården. Jag vill fråga justitieministern hur denna ändring har utfallit. Jag tänker i första hand på de internerade för vilka en minsta tid av fyra år har fastställts.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Det finns inte någon aktuell statistik som är så specificerad som den som herr Winberg efterlyser. För att ändå säga något beträffande permissionsinstitutet vill jag nämna att det endast finns en preliminär statistik, som ännu inte är färdig, vilken utvisar att 9 procent av de permissioner som beviljades 1971 missköttes och att misskötsamhet på annat sätt förekom i 3 procent av fallen. Denna statistik omfattar emellertid samtliga kategorier av permissioner. Det finns i dag ännu inte någon bearbetad statistik med en sådan uppdelning som herr Winberg efterlyste.

Herr WINBERG (m):

Herr talman! Jag tackar för justitieministerns senaste besked. Det lämnas vissa uppgifter i det betänkande som kommittén för anstaltsbehandling inom kriminalvården (KAIK) har lämnat, av vilka man kan se tendensen i utvecklingen av misskötsamheten beträffande permissioner. Jag är medveten om att det där gäller samtliga permissioner och inte just den grupp som min fråga avsåg. Enligt denna statistik skulle emellertid under 1960-talet antalet misskötta permissioner ha ökat från ungefär 10 till 14 procent. Detta betyder alltså en ökning av andelen misskötta permissioner med 40 procent på tio år.

KAIK säger också att den rikliga användning av korttidspermissioner som redan nu förekommer och som inom kort kan beräknas öka ytterligare givetvis medför vissa risker för permissionsmissbruk. KAIK säger ingenting och gör inga undantag för dem som har dömts för de grova brotten, och det tycker jag är oroande.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Det pågår för närvarande en utredning i samarbete mellan rikspolisstyrelsen och kriminalvårdsstyrelsen som avser att kartlägga förhållandena för speciellt sådana som har dömts för narkotikabrott. När den utredningen blir klar, och det dröjer väl inte så länge, får vi ett ordentligt underlag för att ta ställning till vilka eventuella åtgärder som sedan skall kunna vidtas. Där kommer alltså fram just sådana uppgifter som herr Winberg har efterlyst.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 11

Onsdagen den
26 januari 1972

---

*Ang. permission
och frigång för
den som dömts
till internering*

§ 12 Föredrogs och hänvisades motionerna
nr 390–396 till konstitutionsutskottet,
nr 397–405 till finansutskottet,
nr 406–427 till skatteutskottet,
nr 428–433 till justitieutskottet,
nr 434 och 435 till lagutskottet,
nr 436–441 till utrikesutskottet,
nr 442 och 443 till försvarsutskottet,
nr 444–463 till socialförsäkringsutskottet,
nr 464–486 till socialutskottet,
nr 487–494 till kulturutskottet,
nr 495–516 till utbildningsutskottet,
nr 517–536 till trafikutskottet,
nr 537–568 till jordbruksutskottet,
nr 569–584 till näringsutskottet,
nr 585–600 till inrikesutskottet,
nr 601 till skatteutskottet,
nr 602 till inrikesutskottet,
nr 603 till civilutskottet,
nr 604 till inrikesutskottet,
nr 605–609 till civilutskottet,
nr 610 till skatteutskottet samt
nr 611–617 till civilutskottet.

§ 13 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 30–33.

§ 14 Herr talmannen meddelade att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens sammanträde tisdagen den 1 februari.

§ 15 Anmäldes och bordlades styrelsens för riksdagsbiblioteket berättelse över bibliotekets förvaltning under år 1971.

§ 16 Anmäldes och bordlades följande motioner:

Nr 618 av herr *Adamsson* om översyn av JO-institutionen

Nr 619 av herr *Carlström m. fl.* om stöd till dagspressen för information till invandrare

Nr 620 av herr *Olsson* i Sundsvall om lagstadgad anmälningsplikt vid förlust av behörighet som kommunal förtroendeman

Nr 621 av herrar *Wedén* och *Ekinge* angående informationen till dagspressen om riksdagens arbete

Nr 622 av herr *Wennerfors* om vidgade möjligheter för riksdagsman till vidareutbildning

Nr 623 av herr *Åsling* om en utredning angående pressens situation

Nr 624 av herr *Brundin m. fl.* om överflyttning av byggnadsstyrelsens fastighetsförvaltande uppgifter på privata fastighetsförvaltningsföretag

Nr 625 av herr *Fälldin m. fl.* om vidgade direktiv för den kommunal-ekonomiska utredningen

Nr 626 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.* angående anslaget till löner i finansdepartementet

Nr 627 av herrar *Norrby* i Gunnarskog och *Gustafsson* i Säfte om överensstämmelse mellan allmänna stödområdet och skattekraftsområde 2 i Värmlands län

Nr 628 av herrar *Rask* och *Fridolfsson* angående den statliga upphandlingen

Nr 629 av herr *Schött m. fl.* om bemyndigande att anskaffa data-maskinutrustning

Nr 630 av herr *Sundkvist* om ett konjunkturanpassat obligatoriskt sparande

Nr 631 av herr *Brundin m. fl.* angående ifrågasatt upprättande av ett centralt personregister

Nr 632 av herr *Börjesson* i Glömminge *m. fl.* angående skyldighet för stat och kommun att erlagga mervärdeskatt

Nr 633 av herr *Fälldin m. fl.* om särskilt investeringsavdrag för vissa byggnadsarbeten

Nr 634 av herr *Fälldin m. fl.* om en differentiering av den allmänna arbetsgivaravgiften

Nr 635 av herr *Hedin m. fl.* om slopande av beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet

Nr 636 av herr *Hedin m. fl.* angående beskattningen av ränteavkastning på skogskonto

Nr 637 av herr *Hörberg m. fl.* om rätt för inkomsttagare till avdrag för kostnad för arbetskläder

Nr 638 av fru *Hörnlund m. fl.* angående avtrappningen av avdraget på slutlig skatt

Nr 639 av herr *Jansson m. fl.* om en översyn av avdragsreglerna vid den direkta beskattningen

Nr 640 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* om en utredning för att komma till rätta med alkohol- och narkotikamissbruket

Nr 641 av herr *Johansson* i Blentarp *m. fl.* om ändrade regler för avdrag av resekostnader vid beskattningen

Nr 642 av herr *Källstad m. fl.* om slopande av mervärdeskatt på förstagångsförsäljning av konst

Nr 643 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.* angående förlustutjämning, progressionsutjämning och allmän öppen resultatutjämning vid beskattningen

Nr 644 av herr *Nilsson* i Agnäs *m. fl.* om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till frivilligorganisationer

Nr 645 av herr *Nilsson* i Trobro *m. fl.* om slopande av egenavgiften för inkomst av rörelse och inkomst av jordbruksfastighet

Nr 646 av herr *Schött m. fl.* om vidgad rätt till avdrag för nedsatt skatteförmåga vid inkomsttaxeringen

Nr 647 av herr *Sellgren* om tullfrihet för cisternvagnar

Nr 648 av herr *Stridsman m. fl.* om industrietableringsfonder för företag i Norrlands inland

Nr 649 av herr *Söderström m. fl.* om slopande av särskild varuskatt på transpirationsmedel

Nr 650 av herr *Torwald* angående grundavdragets storlek m. m. vid inkomstbeskattningen

Nr 651 av herrar *Enskog* och *Enlund* om avskaffande av arreststraffet, m. m.

Nr 652 av herr *Fälldin m. fl.* om höjning av anslaget till den lokala polisorganisationen, m. m.

Nr 653 av fröken *Andersson* i Stockholm *m. fl.* angående besökandes tillträde till hyresfastighet som hålles låst under dagtid

Nr 654 av herr *Johansson* i Jönköping *m. fl.* angående underhållsskyldigheten m. m. beträffande barn i upplösta äktenskap

Nr 655 av herrar *Gadd* och *Hellström* om upprättande av diplomatiska förbindelser med Folkrepubliken Korea och Tyska demokratiska republiken

Nr 656 av herr *Nordstrandh m. fl.* om upprättande av diplomatiska förbindelser med Vatikanstaten

Nr 657 av herr *Wijkman* om utlandssändningar i Sveriges Radios regi på estniska och lettiska språken

Nr 658 av herr *Gustafsson* i Säffle *m. fl.* angående värnpliktigs rätt till fria resor

Nr 659 av herrar *Mattsson* i Lane-Herrestad och *Elmstedt* om ökat studiestöd till korrespondensstuderande

Nr 660 av herrar *Werner* i Malmö och *Komstedt* om beräkning av tilläggspension vid vård av anhörig, m. m.

Nr 661 av herrar *Karl Bengtsson* i Varberg och *Levin* om provning av teknisk medicinsk apparatur

Nr 662 av herrar *Enskog* och *Enlund* om ökad utbildning av vissa specialistläkare

Nr 663 av fru *Eriksson* i Stockholm *m. fl.* om medel till en ungdomstidning för synskadade

Nr 664 av fru *Fränkel* och herr *Hörberg* angående kontrollen över läkemedelsförbrukningen

Nr 665 av herr *Fälldin m. fl.* angående den förebyggande hälsovården

Nr 666 av herr *Gustavsson* i Ängelholm *m. fl.* om vidgad rätt till bidrag för inköp av invalidbil

Nr 667 av herr *Hamrin m. fl.* angående narkomanvården

Nr 668 av herr *Hermansson m. fl.* om utökad rätt till semester

Nr 669 av herr *Larsson* i Vänersborg *m. fl.* om kostnadsfria glasögon åt synskadade barn

Nr 670 av fröken *Ljungberg* och fru *Kristensson* om åtgärder för att komma till rätta med läkemedelsmissbruket

Nr 671 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* om en utredning angående dödsbegreppet

Nr 672 av herr *Göransson m. fl.* angående Sveriges Radios regionala verksamhet

Nr 673 av herr *Hermansson m. fl.* om statliga normer för aktivitetslokaler i bostadsområden, m. m.

Nr 674 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* om ökad samordning mellan den samhälleliga kulturpolitiken och den allmänna samhällsplaneringen

Nr 675 av herr *Källstad m. fl.* angående anslaget Bidrag till Operan och Dramatiska teatern

Nr 676 av herr *Källstad m. fl.* om bättre ekonomiska villkor för kulturarbetarna

Nr 677 av herr *Nordstrandh m. fl.* om nybyggnad för Etnografiska museet

Nr 678 av herr *Nordstrandh m. fl.* om höjning av anslaget till Riksarkivet: Inköp av arkivalier och böcker m. m.

Nr 679 av herr *Olsson* i Sundsvall *m. fl.* om nedsättning av licensavgiften inom områden där TV 2-nätet ej är utbyggt

Nr 680 av fru *Ryding m. fl.* om höjning av biblioteksersättningen, m. m.

Nr 681 av fru *Sundberg m. fl.* om rullande femdygnsprognoser för vädret i radio och TV

Nr 682 av herr *Sundman m. fl.* om anslag för kulturellt samarbete och utbyte med Island

Nr 683 av herr *Westberg* i Ljusdal *m. fl.* om höjning av anslaget till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, m. m.

Nr 684 av herr *Adamsson m. fl.* om inrättande vid statens råd för samhällsforskning av en personlig professur i offentlig rätt

Nr 685 av herr *Engkvist m. fl.* om omvandling av Osby internatläroverk till riksinternatskola, m. m.

Nr 686 av fru *Frænkel m. fl.* angående hushållsläroutbildningen

Nr 687 av herrar *Fridolfsson* och *Rask* om ändrade regler för värderingen av äldre betyg vid fortsatta studier vid universitet och högskolor

Nr 688 av fru *Håvik m. fl.* om inrättande vid Göteborgs universitet av en professur i klinisk virologi

Nr 689 av fröken *Hörlén m. fl.* om fortbildning av musiklärare på grundskolans låg- och mellanstadier

Nr 690 av fru *Lundblad m. fl.* om förstärkning av de praktiska inslagen i ämnena i grundskolan och gymnasieskolan

Nr 691 av herr *Nordstrandh m. fl.* om inrättande vid Göteborgs universitet av en personlig professur i audiologi

Nr 692 av herr *Nordstrandh m. fl.* om intensifierad skolledarutbildning

Nr 693 av herr *Nordstrandh m. fl.* angående skolbyggnadernas storlek

Nr 694 av herr *Nordstrandh m. fl.* angående skolpolitiken

Nr 695 av herr *Richardson m. fl.* om en utbyggnad av gymnasieinspektionen

Nr 696 av herr *Stridsman m. fl.* angående den tekniska högskoleenheten i Luleå

Nr 697 av herr *Strömberg* angående behörigheten att anställa vaktmästare m. fl. i skola

Nr 698 av herr *Strömberg* angående tillhandahållandet av läromedel åt elever i grundskolan

Nr 699 av herr *Strömberg m. fl.* angående undervisningen av invandrare

Nr 700 av herrar *Stålhammar* och *Wikström* om inrättande av en tjänst som skolkonsulent för frågor om undervisning av utlandssvenskars barn

Nr 701 av fru *Sundberg m. fl.* om inrättande vid Lunds universitet av en professur i tillämpad psykologi

Nr 702 av fru *Sundberg m. fl.* om undervisning i fysik och kemi vid universitetsfilialen i Växjö

Nr 703 av fru *Sundberg m. fl.* angående modersmålsundervisningen för invandrarbarn

Nr 704 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* om frivillig konfessionell kristendomsundervisning i grundskolan

Nr 705 av herr *Wikström m. fl.* om utbyggnad av skolledarutbildningen

Nr 706 av herr *Åsling* och herr förste vice talmannen *Bengtson* om en professur i Kooperation, m. m.

Nr 707 av herrar *Åsling* och *Stjernström* om vidgad försöksverksamhet med ungdoms- och fritidsledarutbildning

Nr 708 av herrar *Antby* och *Rydén* angående vägnätets förstärkning och underhåll i det sydsvenska skogsindustriområdet

Nr 709 av herr *Berndtson* i Linköping *m. fl.* om utbyggnad av Göta kanals östgötadel

Nr 710 av herr *Carlsson* i Vikmanshyttan *m. fl.* angående vägplaneringen för Kopparbergs län

Nr 711 av herr *Clarkson m. fl.* om en utredning angående allmänflygets vidare utveckling

Nr 712 av herr *Fälldin m. fl.* om en förstärkning av transportstödet

Nr 713 av herr *Fälldin m. fl.* om höjda anslag till byggande och underhåll av vägar

Nr 714 av herr *Hedin m. fl.* angående oljetransporterna i inomskärsfarleder

Nr 715 av herr *Hörberg m. fl.* angående tidsplanen för utbyggnad till motorväg av riksväg 40 mellan Göteborg och Borås

Nr 716 av herr *Hörberg m. fl.* angående utbyggnaden till motorväg/motortrafikled av E 6 inom Hallands samt Göteborgs och Bohus län

Nr 717 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* angående det allmänna underhållet av vissa vägar

Nr 718 av herr *Josefson* i Arrie *m. fl.* om ett samrådsorgan för SJ, postverket och televerket

Nr 719 av herr *Karlsson* i Huskvarna *m. fl.* angående samordningen av vägverkets och arbetsmarknadsstyrelsens vägbyggnadsverksamhet, m. m.

Nr 720 av herr *Lothigius m. fl.* angående sjöfartspolitik

Nr 721 av herr *Lothigius m. fl.* angående trafikpolitik

Nr 722 av herr *Sellgren m. fl.* om ökade väganlag inom det allmänna stödområdet

Nr 723 av herr *Stridsman m. fl.* angående konkurrens- och prisförhållandena inom den inrikes luftfarten

Nr 724 av fru *Sundberg m. fl.* om obligatorisk utrustning med blinkers och "stingpinne" på moped

- Nr 725 av fru *Sundström m. fl.* om ett industriflygfält i Borlänge
- Nr 726 av herr *Andersson* i Storfors *m. fl.* angående skogsgödslingens inverkan på miljön
- Nr 727 av fru *Anér m. fl.* om en plan för skogsbruksforskning
- Nr 728 av herrar *Börjesson* i Glömminge och *Gustafsson* i Stenkyrka om åtgärder för att förebygga förorening av Östersjön
- Nr 729 av herr *Elmstedt m. fl.* angående det ekonomiska ansvaret för landskapsvården
- Nr 730 av herr *Enlund m. fl.* om åtgärder mot olaga affischering
- Nr 731 av herr *Gustafsson* i Stenkyrka om en marinbiologisk fältstation på Gotland
- Nr 732 av fru *Hambraeus* och herr *Johansson* i Holmgården om statsbidrag till vissa sanitära åtgärder
- Nr 733 av herr *Hedin m. fl.* om statsbidrag till flyghavrebekämpning
- Nr 734 av herr *Hedin m. fl.* om ökad inplantering av ålyngel i Östersjön
- Nr 735 av herr *Hedin m. fl.* om tillkallande av fiskesakkunnig vid utredning om tillstånd till företaget enligt miljöskyddslagen
- Nr 736 av herr *Hörberg* om ett svenskt initiativ till förbättrad dricksvattenförsörjning i Europa
- Nr 737 av herr *Israelsson m. fl.* om utökning av antalet lantbruksattachéer, m. m.
- Nr 738 av herr *Josefson* i Arrie *m. fl.* om statligt stöd till reningsanordningar inom jordbruket och trädgårdsnäringen, m. m.
- Nr 739 av herr *Josefson* i Arrie *m. fl.* angående jordbrukets rationalisering
- Nr 740 av herr *Nilsson* i Tvärälund *m. fl.* angående tillämpningen av bestämmelserna om rationaliseringsstöd till vissa jordbruk
- Nr 741 av herr *Stridsman m. fl.* angående de s. k. suveränitetsholmarna i Torne älv
- Nr 742 av herr *Strömberg m. fl.* om översyn av skogsvårdslagen
- Nr 743 av herr *Strömberg m. fl.* angående luftföroreningar från motorfordon
- Nr 744 av herr *Strömberg m. fl.* om åtgärder för förbättrat oljeskydd
- Nr 745 av fru *Sundberg m. fl.* om en utredning angående rutinmässiga undersökningar av avloppsvatten
- Nr 746 av fru *Sundbeg m. fl.* angående kontrollen av oljeutsläpp från fartyg
- Nr 747 av herr *Åsling m. fl.* om stöd till rennäringen
- Nr 748 av herrar *Werner* i Malmö och *Komstedt* angående handeln med djur i zoologiska affärer
- Nr 749 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* om förbud mot import av hudar och pälsar från vissa djur
- Nr 750 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* angående användandet av djur för vetenskapligt ändamål
- Nr 751 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* om förbättrad utbildning av tillsynsmän för djurskyddet, m. m.
- Nr 752 av herr *Göransson* om en utredning rörande villkoren för företag som tillhandahåller tjänster

Nr 753 av herr *Hörberg m. fl.* om aktier till de anställda såsom andel i företagets kapitaltillväxt

Nr 754 av herr *Lothigius m. fl.* om återvinning av avfallsprodukter

Nr 755 av herr *Strömberg m. fl.* om auktorisation av tolkar och översättare

Nr 756 av fru *Sundberg m. fl.* om ökade restriktioner för försäljning och hantering av pyrotekniska varor

Nr 757 av herr *Sundman m. fl.* om en resurspolitisk utredning

Nr 758 av herrar *Westberg* i Ljusdal och *Sellgren* om användande av pumpanläggningar för ökning av elproduktionen

Nr 759 av herr *Börjesson* i Glömminge *m. fl.* om införlivande av Öland med det allmänna stödområdet

Nr 760 av fru *Frænkel* och herr *Hörberg* angående stadganden med könsdiskriminerande verkan i anställningsavtal

Nr 761 av herr *Fälldin m. fl.* om tillsättande av en lokaliseringspolitisk storstadsutredning, m. m.

Nr 762 av herr *Gustafsson* i Stenkyrka om särskilda stödåtgärder i Gotlands län

Nr 763 av herrar *Gustavsson* i Säffle och *Eriksson* i Ulfsbyn angående omlokaliseringen av statlig verksamhet

Nr 764 av herr *Hallgren m. fl.* om en översyn av arbetsförmedlingarnas instruktioner, m. m.

Nr 765 av herr *Hellström m. fl.* om skydd för den svenska arbetsmarknadspolitiken i multinationella företag

Nr 766 av herr *Hermansson m. fl.* om vidgade direktiv till utredningen angående arbetsfredslagstiftningen

Nr 767 av herr *Jadestig* och fru *Eriksson* i Stockholm om utökning av arbetsvårdspersonalen

Nr 768 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* angående koncentrationen till storstadsområdena

Nr 769 av herr *Lothigius m. fl.* om överföring av personalpensionsverkets uppgifter på privata försäkringsbolag

Nr 770 av herr *Nilsson* i Tvärälund *m. fl.* om ökade insatser för marknadsföring och produktutveckling

Nr 771 av herr *Petersson* i Nybro *m. fl.* om införlivande av Öland med det allmänna stödområdet

Nr 772 av herr *Strömberg m. fl.* angående invandrarnas anpassning

Nr 773 av herr *Sundgren m. fl.* angående de fackliga organisationernas och studieförbundens ansvar för utbildningen av invandrare

Nr 774 av herr *Fälldin m. fl.* om en levnadsnivåundersökning m. m.

Nr 775 av herr *Gustafsson* i Stenkyrka *m. fl.* om en översyn av riktlinjerna för fastighetsregistrets överförande till data

Nr 776 av fru *Hambraeus* och herr *Johansson* i Holmgården om översyn av vissa bestämmelser avseende bebyggelse på landet

Nr 777 av fru *Hambraeus m. fl.* angående tillstånds- och kontrollförfarandet vid byggande av egna hem

Nr 778 av herr *Hedin m. fl.* om främjande av en levande landsbygd

Nr 779 av fru *Lewén-Eliasson m. fl.* angående småhushållens och ungdomens bostadssituation

Nr 780 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.* angående medelsanvisningen till statistiska centralbyrån

Nr 781 av herr *Magnusson* i Grebbestad *m. fl.* om bidrag till kommun för upplåtelse av mark för fritidsbebyggelse och friluftsliv

Nr 782 av herr *Möller* i Gävle angående arbetslöshetsstatistiken

Nr 783 av herr *Westberg* i Ljusdal *m. fl.* om en omprövning av fastighetsregisterreformen

Nr 784 av herr *Fälldin m. fl.* angående läkarvårdskostnaderna i den förebyggande hälsovården

Nr 11

Onsdagen den
26 januari 1972

---

§ 17 Meddelande ang. enkel fråga

Meddelades att följande enkla fråga denna dag framställdes, nämligen av

Nr 31 Herr *Mundebo* (fp) till herr inrikesministern om åtgärder för att förbättra arbetslöshetsstatistiken:

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att få en mera tillfredsställande och tillförlitlig arbetslöshetsstatistik?

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 11.14.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert